

De kunstroute Paardenparade is
tot stand gekomen met financiële steun van:

Hoofdsponsors:

TAQA Energy BV

Gemeente Alkmaar

Rabobank Alkmaar / Coöperatief fonds

Rabobank, Prins Bernhard Cultuurfonds

Met dank aan: gemeente Bergen,
gemeente Heiloo, TAQA Theater De Vest, Anjo van
de Ven (wethouder cultuur Alkmaar), Conceptstore
De Blok, Kingma Bouw Hommerts, Stedelijk
Museum Alkmaar, KRANENBURGH – culturele
buitenplaats Bergen, Ernst & Young Accountants,
Actus Notarissen, RUIG.com, crowdfunders
in de actie 'Een paard voor Mathieu',
Kunstnet Alkmaar, John Koomen,
Stichting Het Zwarte Kerkje (Zuidscherner),
Regionaal Archief Alkmaar, Lizette Schaap,
Kenneth Stamp, Job Boersma, Mayla Lok,
Cultuurcompagnie Noord-Holland en
alle kunstenaars: David Bade, Patrick Bergsma,
Sarai de Haan, Mattia Ilić, Ellen Janssen &
Eva Dekker, Theo Koster, Hellen van Meene,
Mathieu Schellekens, Rob Scholte en
Susan Schildkamp.

Realisatie: Hans Maarten Parigger, Karin Geelink,
Ben Raaijman i.s.m. gemeente Alkmaar:
Ellen Bokhove, Maurice Käss, Sjaak Dekkers,
Ton Haakman, Ellen Klaus, Mischa den Drijver,
Nico Adrichem (Landgoed Willibrordus).

Bestuur Stichting Paardenparade:
Hans Maarten Parigger, Gert Jan Verhoog
en Katrijn Pronk

Productie en foto's routefolder: Mischa den Drijver
Historische foto's: Regionaal Archief Alkmaar
Vormgeving: RUIG.com

www.paardenparade.nl

de paarden ra

10 kunstenaars
10 paarden
10 bijzondere plekken

Klein Geheugen van Alkmaar van Mattia Ilić

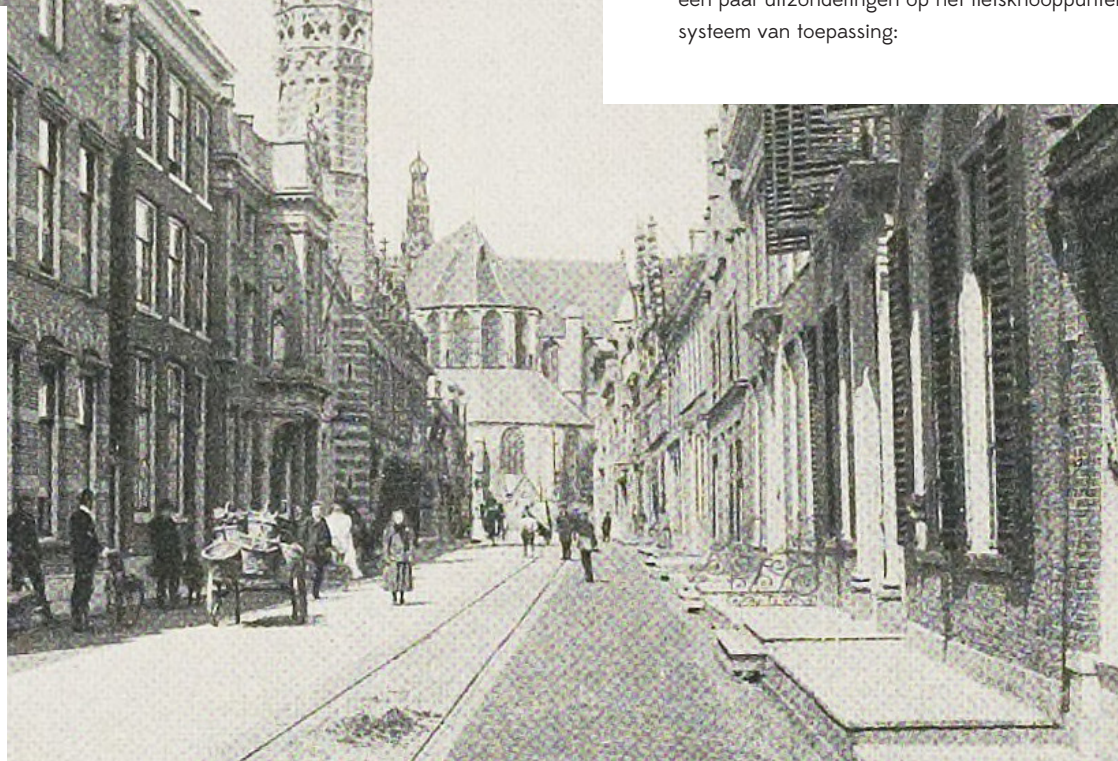

De Paardenparade - Fietsroute

De Paardenparade is een kunst- en cultuurroute door duinen, polders en historische pracht in Alkmaar, Graft-De Rijp, Schermer, Bergen en Heiloo.

De route van de Paardenparade neemt je mee langs cultuurhistorische plekken waar paarden een belangrijke rol speelden, zoals paardentrekschuiten, paardentrams en jaagpaden. Onderweg kom je tien levensgrote kunstpaarden tegen die zijn beschilderd of bewerkt door gevestigde en startende professionele kunstenaars.

Deze kunstpaarden vertellen op hun eigen verrassende wijze het verhaal van het verleden en het heden: de Paardenparade verbindt historische, verborgen plekken in de regio door middel van kunst.

Collectie Regionaal Archief Alkmaar

Routebeschrijving

In dit boekje zit een plattegrond van de route. De totale route omvat 67,5 km, waarin je 10 kunstpaarden tegenkomt, in deze beschrijving aangeduid met hoofdletters A tot en met J. Van elk kunstwerk vind je een toelichting van de kunstenaar en informatie over de omgeving. Uiteraard is het mogelijk om kleinere delen te fietsen. Op de plattegrond staan per kunstwerk de locatiecoördinaten om eventueel zelf een route samen te stellen.

De route is eenvoudig te volgen door de bewegwijzering van het fietsknooppuntensysteem aan te houden, in deze beschrijving aangeduid met zwarte cijfers in een groene cirkel. Er zijn echter een paar uitzonderingen op het fietsknooppuntensysteem van toepassing:

→ traject A-B, knooppunt 50

Ga vanaf kunstwerk A rechtsaf de Kruseman van Eltenweg in, na 400 m rechtsaf de Helderseweg, na 160 m linksaf via de Victoriebrug het Noordhollands Kanaal over en direct rechtsaf op de Noorderkade, na 500 m bereikt u kunstwerk B. Volg de Noorderkade, die overgaat in de Friese weg, en ga na 350 m (vóór de Friese brug) linksaf om de Friese weg te volgen tot u na 100 m bij knooppunt 50 komt.

→ traject D-E, knooppunt 62

Ga voor kunstwerk E van knooppunt 62 richting knooppunt 61, tot de plek waar Graft overgaat in De Rijp. Hier treft u kunstwerk E aan. Vervolgens kunt u dezelfde weg weer terug volgen richting knooppunt 62.

→ traject F-G, tussen knooppunt 99 en 34

Ga bij de verkeerslichten van de Kennemerstraatweg linksaf voor een klein uitstapje naar kunstwerk G. Hierna kunt u dezelfde weg terug richting het kruispunt met verkeerslichten, om linksaf de Stationsstraat in te gaan richting knooppunt 34.

→ traject J-A, knooppunt 73

Ga vanaf knooppunt 73 de Molenbuurt op, na 150 m rechtsaf de 'Achter de Vest' in. Na 70 m bereikt u kunstwerk J. Ga linksaf de Paternosterstraat in, na 110 m linksaf op de Kanaalkade, die overgaat in de Helderseweg. Na 550 m linksaf de Kruseman van Eltenweg inslaan en na 400 m bereikt u kunstwerk A.

Kijk op www.paardenparade.nl voor een gedetailleerde routebeschrijving en meer informatie.

A

→ Startpunt Locatie: Station Alkmaar, Bergerhofzijde, Alkmaar

Dansend Paard - 2016 door David Bade (1970)

De historische relatie tussen mens en paard vormt voor David Bade een inspiratiebron voor zijn beeld. Om te participeren in de Paardenparade stelde hij als voorwaarde dat hij de vrijheid zou krijgen om met het basisontwerp van het basispaard op zijn manier aan de slag te gaan. De basis is een stuk spoorrails van 7 meter lang en vormt de sokkel van het beeld. Het getransformeerde, uitdagend dansend paard lijkt op een mensfiguur, balancerend op een evenwichtsbalk.

Het geheel vormt een zinnenprikkelend beeld waarin sierlijkheid, schoonheid en behendigheid met elkaar verbonden worden. Bizar en poëtisch tegelijkertijd herinnert het aan vervlogen tijden van vervoer. "Het beeld zal schuren en prikkelen, maar niet provoceren", aldus de kunstenaar zelf.

Omgevingsinformatie

In 1895 reed de eerste paardentram door Alkmaar. Deze paardentram liep onder meer langs het huidige station. In het eerste jaar werden al ruim 41.000 passagiers vervoerd. Tot 1923 heeft de paardentram in Alkmaar gereden, het moment dat de motortram het vervoer overnam.

B

→ Locatie: Ringersgebouw Overstad, Noorderkade 1027-1031, Alkmaar

Maaïke - 2016 door Eva Dekker (1977) & Ellen Janssen (1966)

Eva Dekker is mode ontwerpster en heeft een eigen modelijn: EVA D..... Een van haar specialiteiten is het verwerken van leer in haar ontwerpen. Ellen Janssen is ruimtelijk ontwerper en art-director bij o.a. Het Klokhuis. Eva en Ellen hebben hun twee disciplines samengebracht in het kunstwerk voor de Ringersfabriek. Het paard van Ringers is aangekleed met verschillende vlakken van bruin gecoat leer. "De voorbijganger zal er ook chocola van maken".

Omgevingsinformatie

Op deze plek staat de vroegere Ringers chocolade- en bonbonfabriek (1905-1973). Directeur Hendrik Ringers (1880-1975) was een markante man: hij droeg altijd een bolhoedje en legde dagelijks de weg van zijn woonhuis in Bergen naar de fabriek in Alkmaar af te paard.

C

→ Locatie: Hoornse Vaart Molenkade 9, Alkmaar

Dialogo tussen Babiëca en Rocinant - 2016 door Sarai de Haan (1987)

De tekst op het paard is een dialoog tussen de paarden Babiëca en Rocinant uit 'De vernuftige edelman Don Quichot van La Mancha'. Rocinant (R.) is de naam van het paard van Don Quichot. Babiëca (B.) is de naam van het paard van El Cid. De dialoog in de vorm van een sonnet komt uit het van oorsprong Spaanse boek door Miguel de Cervantes Saavedra in 1605 gepubliceerd. De Nederlandse vertaling van Barber van de Pol, staat op de ene kant van het paard en de Engelse vertaling van John Rutherford staat op de andere kant.

Omgevingsinformatie

Ten noorden van Alkmaar ligt de Oudorperpolder, die wordt begrensd door de Hoornse Vaart, ooit een belangrijke waterverbinding tussen Alkmaar en Hoorn. Langs de vaarten waren er de zogenaamde jaagpaden, waar de paarden liepen en de schuiten door het water trokken. Nu wordt dit gebied ook wel het "Zeswielen- gebied" genoemd, naar de zes molens die hier ooit langs de Hoornse Vaart stonden. U kunt er nu nog vier van zien.

D

→ Locatie: Kruising Oterlekerweg/Noordervaart 124, Stompnetoren

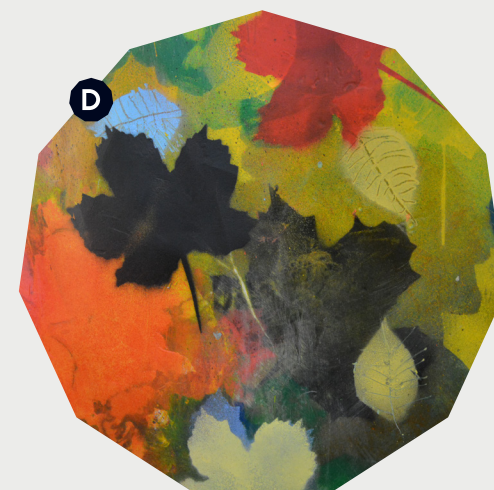
The Encounter / De Ontmoeting - 2013 door Theo Koster (1952)

Theo Koster heeft het paard een voortdurende uitbundige lente willen meegeven en voorzien van gekleurde bladeren en het gezelschap van vogels op zijn/haar rug als een positief ijkpunt in het Noord-Hollands landschap.

Omgevingsinformatie

Stompnetoren is ontstaan na de drooglegging van de Schermer in 1635. Het ontleent haar naam aan de stompe toren van de kerk uit 1663. De hier gelegen Noordervaart is een zogenaamde binnenboezem, een unieke vinding voor de Schermerpolder.

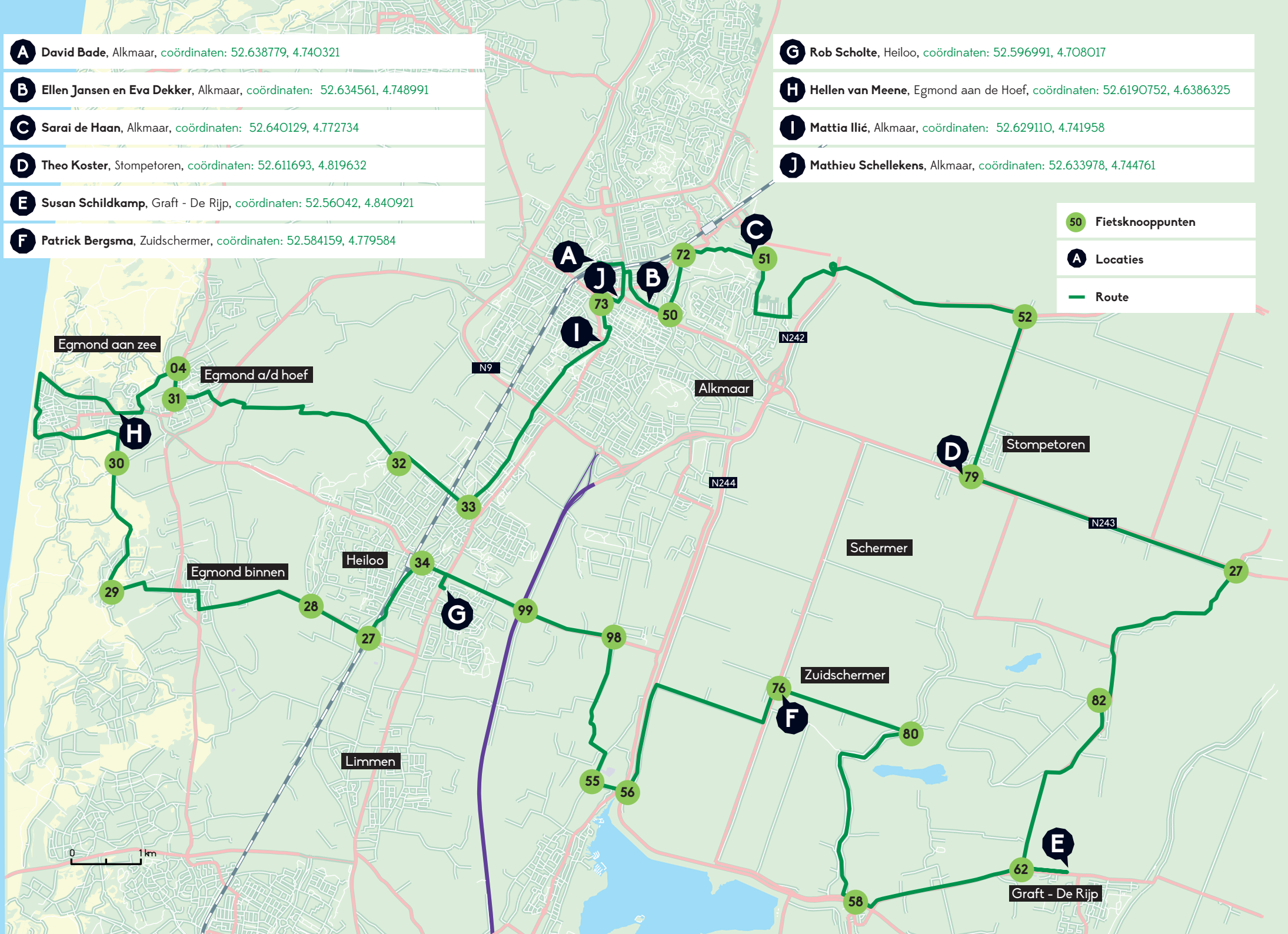
De Noordervaart vervulde een belangrijke rol voor het vervoer over water. De Noordervaart was- na de inpoldering- de belangrijkste verbinding voor de handel van Hoorn naar Alkmaar. Op het jaagpad naast de Vaart was het destijds een druk verkeer van trekpaarden!

- A** David Bade, Alkmaar, coördinaten: 52.638779, 4.740321
- B** Ellen Jansen en Eva Dekker, Alkmaar, coördinaten: 52.634561, 4.748991
- C** Sarai de Haan, Alkmaar, coördinaten: 52.640129, 4.772734
- D** Theo Koster, Stompetoren, coördinaten: 52.611693, 4.819632
- E** Susan Schildkamp, Graft - De Rijp, coördinaten: 52.56042, 4.840921
- F** Patrick Bergsma, Zuidscherner, coördinaten: 52.584159, 4.779584

- G** Rob Scholte, Heiloo, coördinaten: 52.596991, 4.708017
- H** Hellen van Meene, Egmond aan de Hoef, coördinaten: 52.6190752, 4.6386325
- I** Mattia Ilić, Alkmaar, coördinaten: 52.629110, 4.741958
- J** Mathieu Schellekens, Alkmaar, coördinaten: 52.633978, 4.744761

- 50** Fietsknooppunten
- A** Locaties
- Route

E

→ Locatie: t/o Shell station, Westeinde 3, De Rijp

Le Cheval Naturellement - 2012 door Susan Schildkamp (1957)

Het beschilderen van haar kunstpaard kwam voort uit Susans emotie rond de gasopslag Bergermeer. Via het beschilderen van haar kunstpaard, heeft zij de onaangename natuur rond de gemeente Bergen vereeuwigd.

Susan Schildkamp is in 1981 afgestudeerd aan de Koninklijke Academie van Beeldende Kunst en de Vrije Academie in Den Haag. Zij scheidt in tekeningen en schilderijen voorstellingen tussen waak en droom. Zij vangt landschappen, mensen, huizen en gebouwen, voorwerpen en niet in de laatste plaats sferen. Susan vertaalt de gevoelswereld van de mens in het algemeen en van haarzelf in het bijzonder. Haar belangrijke leidraad is dat mensen de kracht hebben dramatische interventies een positieve wending te geven. Kijkers ervaren haar schilderijen als spiegels van hun eigen dromen en gevoelswereld.

Omgevingsinformatie

Het ooit zeer welvarende De Rijp ontleende haar rijkdom aan de haringvisserij en de walvisvaart. Later ontwikkelde zich een industrie van onder meer olie- en houtzaagmolens, hennep- en vlasroterijen, zeilmakerijen, scheepsbouw en lijnbanen. Graftbaan, Westeinde en Rechtestraat maakten deel uit van een belangrijke verbinding tussen Graft en De Rijp. Hierlangs werd veel van de handel vervoerd. In de voormalige woning van reder Jan Boon, thans Museum Jan Boon is aan de halfronde boog in het verder rechte hek nog goed te zien welke belangrijke rol paarden destijds hierin speelden: deze boog is noodzakelijk om paard en wagen te kunnen keren.

F

→ Locatie: Het Zwarte Kerkje, Zuidervaart 22, Zuidschiermer

Groen Knollenland - 2016 door Patrick Bergsma (1965)

Het paard 'Groen Knollenland' is een ode aan onze natuur en is overwoekerd door verschillende vormen van vegetatie. De bekleding van het lijf is gedaan met planten die vaak als dakbedekking worden gebruikt. Voor de staart en de manen is ponytail gras gebruikt. De naam zegt het al, zeer goed geschikt vanwege de wuivende hoge grashalmen. Het beeld past in de recente serie landschapssculpturen van Patrick Bergsma waar de mens en de kracht van de natuur staan centraal. "Op zoek naar de schoonheid van de natuur vergeten we weleens dat we hier zelf onderdeel van zijn", aldus Bergsma.

Omgevingsinformatie

Omstreeks 1665 werd Het Zwarte kerkje gebouwd door Pieter en Claes Dirkz. Geheel in hout en de beschieting werd zwart geteerd, vandaar de naam. In 1834 wordt de kerk grotendeels herbouwd, waarbij het karakteristieke zwarte hout plaats maakt voor steen. De naam 'Het Zwarte Kerkje' is tot op de dag van vandaag in gebruik gebleven.

G

→ Locatie: Landgoed Willibrordus, Kennemerstraatweg 464, Heiloo

Paard voor Willibrordus! - 2016 door Rob Scholte (1958)

In het kunstwerk van Rob Scholte wordt de verbinding gemaakt tussen het psychiatrisch ziekenhuis Willibrordus en de belangrijke historische transitie in de Italiaanse psychiatrie. Bij wet werden in Italië psychiatrische ziekenhuizen gesloten, ook in de Italiaanse plaats Triëst. Voor de sluiting maakten de patiënten uit Triëst een levensgroot paard, schreven brieven met daarin hun wensen over een leven in de samenleving en deponeerden de brieven in het paard. Samen met de medewerkers van het ziekenhuis reden ze het paard Triëst binnen en veroorzaakten zodoende een verandering in het denken over psychiatrie. Hierdoor is Scholtes' idee over 'Paard voor Willibrordus' ontstaan. Scholte besloot het basispaard, eigenlijk een al voltooid kunstwerk van een andere kunstenaar, te laten zoals het is. Scholte zadelt en tuigt het paardenbeeld op met een lederen ensemble. Precies zoals hij het, zelf geen ruit, kent van zijn schaarse bezoeken aan maneges en concoursen hippique op de televisie: een uitrusting compleet met teugels, stijgbeugels en bit. Scholte brengt een wonderlijk contrast aan tussen het verder onbewerkte witte kunststofpaard en de realiteit van het tuigage. Te paard!

Omgevingsinformatie

Het gebouw van de Willibrordusstichting, instelling voor psychiatrie, bestaat sedert 1928. Het is gebouwd op de plaats van het voormalig landgoed IJpensteyn, gelegen aan de Rijksweg van Alkmaar naar Amsterdam. De Rijksweg heet nu Kennemerstraatweg, en was van oudsher een belangrijke verkeersader, waarlangs veel verkeer ging.

H

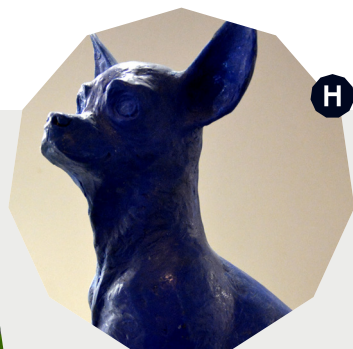
→ Locatie: Kruising Sportlaan/Voorstraat/ Egmondsestraatweg 74, Egmond aan de Hoef

Stairway to Ringo - 2016 door Hellen van Meene (1972)

Dit kunstwerk laat een heel klein hondje zien dat trots op de rug van het paard zit. Een fragiel ogend laddertje dat tegen het paard aanstaat suggereert dat hij via die weg op het paard geklommen is. Het is een beeld dat veel ruimte over laat voor interpretatie. Je kunt het nemen zoals het is, maar ook op zoek gaan naar verschillende betekenissen. Van Meene is als internationaal bekend kunstenaar beroemd als "fotograaf van meisjes". Haar foto's zijn opgenomen in de collectie van verschillende musea, waaronder Guggenheim en MoMA in New York. Het kunstwerk past goed binnen haar kunstenaarspraktijk. In haar werk is de locatie belangrijk en sinds 2010 fotografeert zij ook objecten en dieren. Met name honden komen veel in haar recente werk voor. Voor de goede kijker zitten er in dit beeld veel verwijzingen naar haar fotografische werk. Niet alleen het onderwerp "hond", maar ook het feit dat zij ervan houdt om dingen neer te zetten die niet altijd kloppen. Die ontroering, verbazing en verwondering teweegbrengen. Maar vooral hoopt de kunstenaar dat het beeld een brede doelgroep gaat aanspreken.

Omgevingsinformatie

De gemeente Bergen heeft een bijzondere band met paarden. Tot 1905 reed er een paardenomnibusdienst met paarden tussen Alkmaar-Bergen, tot er een stoomtram kwam. De paardenomnibus reed tot aan Egmond aan Zee. De omnibus behoorde aan de in 1890 opgerichte N.V. Tram-omnibusdienst Noord-Kennemerland. In Egmond aan Zee vervulden de paarden tot begin vorige eeuw ook een belangrijke rol bij de reddingsbrigade.

I

→ Locatie: Nabij de Molen van Piet,
Kennemersingel 1, Alkmaar

**Klein Geheugen van Alkmaar, roepnaam:
Adam - 2016 door Mattia Ilić (1988)**

Alkmaar is in al haar facetten verwerkt in het werk 'Klein Geheugen van Alkmaar'. Het paard heeft als roepnaam Adam, naar één van de eerste burgemeesters van de stad. Door het werk niet alleen een titel, maar ook een naam te geven, wordt het een persoon en inwoner van de stad. De focus van het werk ligt vooral op de minder voor de hand liggende aspecten die bij Alkmaar horen en gemakkelijk over het hoofd gezien worden: een knop van een brugleuning, een tegelpatroon, de logo's op paaltjes maar ook beeltenissen van straten en bekende gebouwen uit de stad zijn verwerkt op het beeld. Als je de moeite neemt om goed te kijken, zul je telkens iets nieuws zien: van een in geheimschrift geschreven tekst tot beeltenissen van prominente figuren uit de geschiedenis van Alkmaar.

Omgevingsinformatie

De harddraverij was in de negentiende eeuw zeer populair. In Alkmaar vonden de wedstrijden plaats in de Alkmaarse Hout. De vroegste vermelding van een harddraverij dateert van 1825.

De harddraverijen werden vrijwel jaarlijks gehouden tot en met 1934. Daarna verhuisden de wedstrijden naar het gemeentelijk sportpark. Op de oude locatie in de Harddraverslaan werd tijdens de Ontzetviering van 1949 nog 1 keer een wedstrijd gehouden.

J

→ Locatie: Achter TAQA Theater De Vest,
Paardenmarkt, Alkmaar

**@thieuschellekens - 2016
door Mathieu Schellekens (1992)**

"Mijn paard heeft iets weg van een getatoeëerde zebra. Mijn stijl is veelal te omschrijven als precies en grafisch, ontstaan door gebruik van zwart en wit, contrasten in vlak en lijn. Normaliter maak ik een nauwkeurig ontwerp, dat ik later uitwerk met gebruik van een beamer op muren of doek. Nu heb ik gekozen voor een andere aanpak: door de omvang van het paard heb ik me niet vastgepind op een ontwerp maar ben ik improviserend te werk gegaan. Het is een ode aan de willekeurigheid geworden. Ik heb me laten leiden door de stift en ik ben gaan werken naar symmetrie op grote schaal, maar enorme diversiteit op kleine schaal. Het is de bedoeling dat de kijker dichterbij komt en er van alles in ontdekt. Zo hoop ik dat de kijkervaring voor iedere toeschouwer anders is." aldus Mathieu Schellekens.

Omgevingsinformatie

In de late Middeleeuwen stond op deze plaats een Minderbroeders-klooster, gebouwd voor de Franciscaner monniken. Vanaf 1605 werd het terrein ingericht als beestenmarkt, later de Paardenmarkt. Echte paarden zie je hier niet veel meer, maar het is een toepasselijke plaats voor een van de beelden van de Paardenparade.